

## RECENSIONER



## Det stora, filosofiska konstverket om människans natur

Avhandling om den mänskliga naturen. Bok 1–3.

**Bok 1. Om förståndet.** ISBN 91-7235-025-3.

**Bok 2. Om passionerna.** ISBN 91-7235-049-0.

**Bok 3. Om moralen.** ISBN 91-7235-050-4.

**Författare:** David Hume.

**Förlag:** Stiftelsen Bokförlaget Thales; 2002.

**Recensent:** Carl-Magnus Stolt, överläkare, professor i medicinsk humaniora, Karolinska institutet, Stockholm.

Medicin och filosofi hänger utan tvivel ihop på många sätt. När bokförlaget Thales ger ut 1700-tals filosofen David Humes »Avhandling om den mänskliga naturen, med underrubriken »Ett försök att införa den experimentella metoden i studiet av människan« i tre vackra volymer, är det en händelse med visst intresse för det medicinska fältet. De tre bokvolymerna har titlarna »Om förståndet«, »Om passionerna« och »Om moralen«.

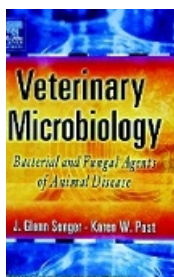
Robert Callergård står för översättningen, och Henrik Bohlin svarar för korta introducerande förord. Den första boken rör den mänskliga kunskapens räckvidd. Hume förespråkade empirism, naturalism och skepticism. Han pekade på förnuftets begränsning och menade att det mänskliga tänkandet främst styrdes av instinkter och sedvänjor. Detta var, och är fortfarande, provokativt för många rationalister. Är förnuft och logik det som karakteriserar människan? Nej, tycks alltså Hume svara. Jag kommer i sammanhanget att tänka på Wittgensteins resonemang om språkets logik. Det vi inte kan tala om, om det måste vi tala om, skrev Wittgenstein. Kanske pekade Hume på detta a-logiska i den mänskliga naturen. Men har det a-logiska då inget språk? Jag har för egen del aldrig förstått varför inte ett konstnärligt (icke-logiskt) språk skulle kunna tala om icke-logiska ting. Är inte detta till exempel lyrikens stora möjlighet?

I boken »Om passionerna« förebådar Hume vår tids naturliga sammanbland-

ning av medvetandefilosofi och neurofysiologi. Hume satte passionerna ovanför förnuftet. Hans text om de mänskliga passionerna är en tidstypisk 1700-talsskildring av mänskliga känslor – en lärobok i psykologi med räckvidd över sekler. Kärlek, skam, stolthet och hat är huvudaktörerna när Hume skriver om passionerna.

I den tredje boken, den om moralen, pekar Hume på den viktiga gränsdragningen mellan fakta och värderingar. Hume var en tänkare som inte drog sig för att framföra vad som kan tyckas som inoportuna åsikter. Han hävdade exempelvis att förnuftet inte kunde fungera som rättesnöre i moraliska ställningstaganden. Det goda och det onda är överallt sammanvägt, menade Hume. Och vidare: ju mer förträffligt det goda, desto värre det onda som hänger samman med det. Det tål att tänkas på när vi funderar över världens värdegrund.

Jag påstår att Hume är en av de filosofer som aldrig kan avfärdas. Hans text har dessutom ett personligt tilltal. Läsaren får följa hans resonemang och se hur han vrider och vänder på saker och prövar sig fram i olika tankebanor. Det är ett intellektuellt äventyr.



## Veterinärmedicin med tonvikt på zoonosers spridningsvägar

**Veterinary microbiology – bacterial and fungal agents of animal disease.** 434 sidor

**Författare:** J Glenn Songer, Karen W Post.

**Förlag:** Elsevier–Saunders; 2005. ISBN 0-7216-8717-2.

**Recensent:** Torkel Wadström, professor, institutionen för medicinsk mikrobiologi, Lunds universitet.

Denna behändiga häftade volym behandlar såväl basal patogenes som laboratorie- och klinisk diagnostik av bakterie-, svamp- och parasitsjukdomar inom hela veterinärmedicinen med stark tonvikt på smittspridnings-

vägar av såväl välkända som av en rad »nya« infektioner, särskilt zoonoser och deras spridning.

**Boken är välillustrerad** med ett 100-tal bilder i färg. I varje kapitel finns ett par lättlästa tabeller, som visar indelning av stafylokocker och andra klassiska patogener samt deras infektionspanorama hos olika djur och människa.

**Kapitlen över flera »nya« patogener**, såsom Campylobacter, Helicobacter, Arcobacter är välskrivna och innehåller aktuell information om nya möjliga zoonoser.

En rad nya tarmpatogener, som Brachyspira och Lawsonia som orsak till kronisk IBD-liknande tarmsjukdom, beskrivs på ett inspirerande och läsvärt sätt.

**Flera klassiska zoonoser** är viktiga etiologiska agens till kroniska infektioner hos HIV- och andra patientgrupper med immundefekter. Detta illustrerar väl behovet av ny kunskap inom den komparativa medicinen och av att överbrygga gränsen mellan veterinärmedicin och humanmedicin samt dess gränsyta livsmedelsmikrobiologi.

**Boken rekommenderas** till varje infektionsklinik, kliniskt veterinärmedicinskt mikrobiologiskt laboratorium och kliniskt mikrobiologiskt laboratorium vid våra sjukhus.

## Rättelse

I Läkartidningen nr 13/06 hade recensionen av boken »Akutmedicin« från Liber AB försetts med felaktig bild. Nedan ses den rätta bilden. Vi beklagar misstaget.



## »Första hjälpen« för oerfaren medicinjur

**Akutmedicin.** 192 sidor.

**Författare:** Lars Lind, Thomas Olsson, Urban Säfwenberg.

**Förlag:** Liber AB; 2005. ISBN 91-47-05241-4.

**Recensent:** Malin Rundgren, avdelningsläkare, anestesikliniken, Universitetssjukhuset i Lund.